Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैन धर्म प्रकाश:

JAINA DHARMA PRAKASH

દોહરો.

આત્મગુણોની નિર્મળથી, પામી પૂર્ણ વિકાશ;
જૈન ધર્મ ઉજ્વાળવા, પ્રગટ્યું જૈનપ્રકાશ.

૨ જું. શાકે ૧૮૦૭ વૈશાક શુદી ૧૫ સંવત ૧૯૪૨ અંક ૨ જો.

श्री जैन मार्गो जयति.

जिनस्तुति.

(શાર્દૂલ વિક્રીડિત વૃત્ત.)

શ્રી આદીશ્વર દેવ જૈનક તણા આધાર આદિથી છે, નં. ૭
શ્રી શાંતીશ્વર શાંતિ ગર્ભ અમની સંસારી સંભારજો;
શ્રી નેમીશ્વર નેક નેમ ધરીને વિષયો તજે વારજો,
શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ વર્દ્ધમાન જિનજી સદ્જ્ઞાનદાયી થજો. ૧

(હરિગીત છંદ.)

ગણ નિધાન રાગરહિત લબ્ધિ પ્રધાન ગૌતમ સ્વામિની,
જેમ સ્મૃતિ કૃતિથીજ નાશે અર્તિ[2] રૂપી ભામિની;
જંબૂ પ્રભુ ગુણ જંબુ ફળધર શોભતા આ જંબુમાં,
કીર્તિ પવિત્રજ જેની શાશ્વત જંબુના રહી તેણુમાં. ૨

૧ ધારણા. ૨ પીડા.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શ્રીજૈનધર્મ પ્રકાશના આધારને આદી કરૂં,
સૌધર્મ ગણધર ચર્ણ વંદી જન્મ કરીએ નિર્મળું;
જયવંત તે જયવંત થાઓ જૈનધર્મ અલંકરૂં,
ગુણગાન ગાઇ તાન સાથે પાવના[1] રસના[2] કરૂં. ૩

मुक्तिमार्ग.

(શિખરિણી.)

भवारण्यं मुक्त्वा यदि जिगमिषु र्मुक्ति नगरीं,
तदानीं माकार्षी विषय विष वृक्षेषु वसतिः;
यतश्छायाप्येषां प्रथयति महा मोह मचिरा,
दयं जंतुर्यस्मात्पदमपिनगंतु प्रभवति. ॥१॥

ભાવાર્થ—સંસારરૂપી અટવીને મૂકીને જો સિદ્ધી પૂરી એટલે મોક્ષ નગરીએ જવાને ઇચ્છાવંત હો તો હે ભવ્ય! વિષય જે કામભોગ તેજ વિષ વૃક્ષછે એમ જાણીને તેની નીચે નિવાસન કર; કારણ કે તે વિષય વૃક્ષની છાયા પણ મહા અજ્ઞાન મત્યે વિસ્તારનાર છે એટલે સંસાર ઉપરની મૂર્છાને વધારનાર છે. અને તે વૃક્ષ નીચે વસનારને મહા મોહાદિ એક પગલું પણ આગળ ચાલવા દેતા નથી, અર્થાત્ તે વિષયને વશ થયેલા અથવા તેમાં લુબ્ધ થયેલા પ્રાણીઓ મોહનો ત્યાગ કરવાને અને મોક્ષનગરીના માર્ગ તરફ પગલું ભરવાને પણ સમર્થ થતા નથી; ત્યાંજ સ્થીરત્વપણાને પામી જાયછે.

વાંચનાર સ્વધર્મીઓ! આ શ્લોકના ભાવાર્થને પોતાના લક્ષમાં

---

1 પવિત્ર. 2 જીભ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

લેશો તો પ્રત્યક્ષ જણાશે કે સંસારની વૃદ્ધિનું મૂળ કારણ સંસારના વિષયને સારા ગણવા, તેમાં આશક્ત થવું, પ્રમાદમાં નિમગ્ન રહેવું અને ધર્મ કાર્યમાં ચિત્ત ન આપવું તેજ છે; માટે સંસારના વિકારોથી ન્યારા રહી, તેમને પાપના બંધન જાણી, દુર્ગતિના દાતાર માની, દુઃખના સમુદ્ર સમજી તેનો ત્યાગ કરવો અને યથાશક્તિ ધર્મ કાર્યમાં ઉદ્યમ કરવો; શ્રાવકને યોગ્ય વૃત આદરવા અને તેનો પૂર્ણ દ્રઢતાએ નિર્વાહ કરવો જેથી અનુક્રમે મૂક્તિ માર્ગને ઓળખી મોક્ષસુખ પ્રત્યે પામશો.

મક્તિ માર્ગનું સંશોધન કરનાર અને મોક્ષ સુખના અભિલાષી પ્રાણીઓએ પોતાના હ્રદયમાં શુભ ભાવનારૂપી જળનું સીંચન કર્યા કરવું અને વિચારવું કે અહો ચેતન! તું પાંચ પ્રમાદમાં પડયો થકો કાંઇ વીચારતો નથી. આ મનુષ્યનો ભવ પંચેંદ્રીપણું ચાલ્યું જશે, શ્રી વિત્તરાગ પ્રણિત ધર્મને આદરતો નથી તો સંસાર સમુદ્રને કેમ તરાશ! અહો આત્મા! તેં અનંતા પુદ્ગળ પરાવર્ત્તન કર્યા, તું અનંતા કાળ સંસારમાં ભમ્યો, તોપણ તને ભવ ભય પ્રાપ્ત થતો નથી; જ્યાં સુધી તું ભવભીરૂ થયો નથી ત્યાં સુધી ધર્મ કાર્યમાં તારૂં ચિત્ત ચોંટતું નથી! તેં પૂર્વ ભવે ઘણા પાપ કર્મો કર્યા છે તેથી ધર્મ સાધનમાં તને ઉલ્લાસ આવતો નથી પરંતુ ધર્મ સાધનવિના આ સંસાર સમુદ્રનો પાર આવશે નહીં, સંસાર સમુદ્ર તરાશે નહીં, મૂક્તિ માર્ગ ઓળખાશે નહીં અને મોક્ષ સુખ પ્રાપ્ત થશે નહીં. એતો નિશ્ચય વાત છે. કોઇ પ્રાણી ધર્મ સાધનવિના પાર પામ્યો નથી. તું અજ્ઞાન દશાએ કરી એમ જાણે છે કે હું મનુષ્યનો ભવ રિદ્ધિ સંપદાએ સહીત પામ્યો છું તેથી તેનો ભોગવટો લઊં: પણ એમ નથી; વાસ્તે ચેત! ચેત! વિચાર! વિચાર! આ ખરો અવસર નિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

રયંક. જાયછે. તું જીનરાજના વચન હૃદયે ધરી ધર્મ સાધન કરતો નથી તો પાછળ પસ્તાવો થશે! મનુષ્યનો ભવ, પંચેંદ્રીપણું નકામા જશે. તું હેઠે ઉતરી જઇશ ત્યારે તને સામગ્રી પણ ક્યાંથી મળશે! અનંતા કાળનો વિરહ પડશે! માટે પ્રમાદ છાંડી સ્વાત્માને નિર્વાણ કરવા અને સ્વધર્મ પ્રગટ કરવા લોક સંજ્ઞાત્યજ! ઓઘ સંજ્ઞાત્યજ! 'આ સીભાવીત્યજ,' અને વાંછા રહીત ધર્મ સાધન કર જેથી સંસારના બંધનથી મુક્ત થઈ મોક્ષ સુખની પ્રાપ્તી થાય અને અજર અમર સુખનો અનુભવ લેવાય.

હે ચેતન! તુજને પુદ્ગળીક સુખની વાંછા ઘણી છે પણ વિચારી જો કે આ જીવે સર્વે સંસારિક સુખો અનંતીવાર ભોગવ્યાં છે. તે વિષય સુખને ચુસી ચુસીને મૂકયા છતાં હજી તેની તૃષ્ણા છીપાણી નથી. વળી હે ચેતન! તેં ભવ અનંતા કર્યા, જન્મ મરણ અનંતા કર્યા, ચાદરાજ લોકમાં અકેક લોકાકાશ પ્રદેશે અનંતા જન્મ મરણ કર્યા; પણ કાંઇ વિચારતો નથી. માટે હવે પ્રતિબોધ પામ! પરભાવ પ્રણીત લક્ષ્મીને મૂકીને આત્મ સત્તા ભણી દૃષ્ટી કર અને જીન માર્ગનું શેવન કરી મુક્તિ માર્ગને વિષે ગમન કર; જેથી ભવોભવ જન્મ મરણાદિ દુઃખો નાશ પામે અને ચેતન સત્તા પ્રગટ થઈ મોક્ષ સુખની પ્રાપ્તિ થાય.

તથાસ્તુ.

जैनाचार्य चरित्र.

(નારાચ છંદ)

વિચિત્ર ભેદવાન દુષમાખ્ય આ સમે તમે,
કરી તપાસ આસપાસ વાતની વિમાસીને;

For Private And Personal Use Only

પ્રમાણ પદ્ધતિ તણા બહુશ્રુતો તણી કૃતિ,
અનુસરીજ ચાલશો તજી સ્વચ્છંદતા બધી. १

(આર્યા)

પરંપરાથી પ્રચલિત, ગીતાર્થ જને પ્રમાણ કીધા જે;
તે સદ્ગ્રંથો વાંચો, તજો કુતર્કો તમે બીજા. २

(દોહરા)

શ્રીસુધર્મ[1] ગણધર તથા, ભદ્રબાહુ[2] ભગવંત;
દેવર્દ્ધિ[3] ગણિને વળી, સિદ્ધસેન[4] ગુણવંત. ३
[5]શ્યામાચાર્ય તથા વળી, 'આરજ[6] રક્ષિત[7]' સૂરિ;
ગંધહસ્તિ[7] ગુરૂ નિર્મળા, શ્રી શીળાભિધ[8] સૂરિ. ४
મલ્લવાદિ[9] ગુરૂને વળી, સંઘદાસ[10] આચાર્ય;
[11]ઉમાસ્વાતિવાચક વડા, [12]જિનદાસ ગણિ આર્ય. ५
શ્રી જિનભદ્ર[13] ગણિ તથા, શ્રી હરિભદ્ર[14] મુનીંદ્ર;
[15]હેમસૂરિ [16]મલયાગિરિ, [17]અભયદેવ સૂરીંદ્ર. ६
[18]નેમિચંદ્ર [19]મુનિચંદ્રજી, [20]વાદિદેવ સૂરીશ;
[21]જ્ઞાનસાગરાચાર્યજી, મુનિસુંદર[22] સુજગીશ. ७
[23]ભુવન સુંદરાચાર્યને, શ્રી દેવેંદ્ર[24] મુનીંદ્ર;
[25]હીરવિજય ગુરૂ હીરલા, [26]વિજયસેન સૂરીંદ્ર. ८
[27]શ્રી જિનેશ્વરાચાર્યજી, જિનમત સૂર્ય સમાન;
[28]શ્રી જિનચંદ્રાચાર્યજી, [29]અભયદેવ ગુરૂ ભાન. ९
[30]રત્નશેખરાભિધ ગુરૂ, શુભ શિક્ષા દાતાર;
[31]હરિભદ્ર બીજા વળી, માનતુંગ[32] જયકાર. १०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રામાણિક પદ્ધતિ તણા, એ સર્વે આચાર્ય;
કર્યા ગ્રંથ જે એમણે, માને તે સહુ આર્ય. ૧૧
માટે એ છત્રીશના, લખશું ઇહાં ચરિત્ર;
તેઓના ગ્રંથો તણા, નામ યુક્ત સંક્ષિપ્ત. ૧૨

ઉપાધ્યાયના વર્ગના, વળી પંડિતો જેહ;
'યશોવિજયજી' જગતમાં, જાણીતા ગુણ ગેહ. ૧૩
વિનયવિજયજીને વળી, ભાવવિજય ગુણગાત્ર;
કીર્ત્તિવિજય વાચક વડા, માનવિજય ધી પાત્ર. ૧૪
એઓના પણ ટુંકમાં, લખશું શુભ વૃતાંત;
ગ્રંથનામ સાથે લહી, રસાલંકૃતિ કાંત. ૧૫

(સૂચના)

નામોચ્ચારણને વિષે, ગુરૂ લઘુ ક્રમ નહીં કીધ;
કાળાનુક્રમ પણ નથી, માત્ર નામ ક્રમ સિદ્ધ. ૧૬

(નારાચ છંદ)

અહો સરસ્વતીજી સ્વામિની તમે સહાય ઘો,
પવિત્ર પૂર્વ સૂરિના ચરિત્ર ચિત્રવા મચ્યો;
અયોગ્ય જાણીને મને કદાપિ મંદ જો થશો,
કવિ રવિ કહે તથાપિ લેખની[1] વિષે વશો. ૧૭

શ્રી જૈનમત નાયક, પ્રવચનાધિપતિ, યથાર્થાભિધાન.

પંચમગણધર, શ્રી સુધર્માસ્વામિજી.

આ મહાન્ પુરૂષ મહાવીર સ્વામીના જન્મકાળથી આઠ વર્ષ અગાઊ અર્થાત્ નિર્વાણકાળ અગાઊ ૩૦ વર્ષપર કુલ્લાગસન્નિવેશમાં

---

૧ કલમ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અગ્નિવાત્સ્યાયન ગોત્રીય ધમ્મિલનામા બ્રાહ્મણની ભાર્યા ભદ્દિલાની કુક્ષિએ ઉત્પન્ન થઈ જન્મ પામ્યા હતા. તેમણે લઘુવયમાંજ વેદ વેદાંગાદિ ચઉદ વિદ્યામાં નિપુણતા મેળવી હતી. તે પોતાની વયનાં પચાસમે વર્ષે શ્રી મહાવીર સ્વામીને આવી મળ્યા અને તેમણે તેમનો ધર્મ સ્વીકારી પાંચશે શિષ્ય સાથે દિક્ષા લઈ ત્રીશ વર્ષ પર્યંત શ્રી વર્દ્ધમાન પ્રભુની ચરણ પર્યુપાસના કરી. એ સમયે શ્રી વર્દ્ધમાન પ્રભુ કાળ કરી મોક્ષ પહોંચ્યા. તેવાર પછી બાર વર્ષ લગી સુધર્મા ગણધર છદ્મસ્થ રહ્યા. એ રીતે કુલ ૯૨ વર્ષની વયના અંતે કેવળજ્ઞાન પામ્યા, અને આઠ વર્ષ કેવળી પર્યાય પાળી એકંદર સો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી મોક્ષપૂરીમાં બીરાજમાન થયા. પોતાનો સઘળો ધર્મ કારભાર શ્રીજંબુસ્વામીને સોંપી ગયા. એમણે મહાવીર સ્વામીની પછી ત્રીશ વર્ષ 'ધર્માધિકાર' ભોગવ્યો. એ અરસામાં જે મહાન્ અને અતિ ગંભીર ગ્રંથોની રચના કરી છે તે જોઈ આજે આપણે સાનંદાશ્ચર્ય પામી જય જય ધ્વનિના પોકાર ઉડાવ્યા વિના રહી શકતા નથી.

વાહ વાહ ! જે વખતે એવા મહાન્ પુરૂષો આ ભારતભૂમિની ઉપર બીરાજમાન હશે તે વખત જૈન ધર્મ કેવી રીતે દીપી નકળી વિજય ધ્વજાને પામ્યો હશે તેનો ચિતાર વાંચનાર સુજ્ઞજનોએ સ્વયમેવ કરી લેવો.

આ પ્રસંગને ઉપયોગી શ્રી કલ્પ સૂત્રને વિષે જે પાઠ છે તેનો કિરિણા વળી ટીકાનુસારે ભાવાર્થ ગ્રહણ કરી આ સ્થળે લખ્યોછે.

"એ ઇંદ્ર ભૂત્યાદિક શ્રમણ ભગવંત મહાવીરના ૧૧ ગણધર આચારાંગથી લઈ દ્રષ્ટીવાદ પર્યંત દ્વાદશાંગ શ્રુતને ધરનારા હતા જે માટે તે દ્વાદશાંગનું તેમણેજ પ્રણયન કર્યું હતું; તથા તેઓ ચઉદ પૂ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વી હતા. દ્વાદશાંગી એવું કહેતાં તેમાં ચઉદ પૂર્વ આવી જાયછે પરંતુ જુદુ વિશેષણ આપ્યું છે તે દ્વાદશાંગના અંગોમાં ચઉદ પૂર્વની પ્રાધાન્યતા બતાવવા માટે છે. તે પ્રાધાન્યતા એવી રીતે કે તે પૂર્વો આદિમાં પ્રણયન કર્યાંછે, તેમાં અનેક વિદ્યા મંત્રાદ્યર્થ ભરેલા છે, તથા બીજા અંગો કરતાં તે મોટાં છે. દ્વાદશાંગીપણુ તથા ચઉદપૂર્વીપણુ તો ફ- કત સૂત્ર માત્ર લેવાથી થાયછે પણ આ ગણધરો તો સમસ્ત ગણિ પિ- ટકના ધરનારા એટલે સર્વાક્ષર સન્નિપાતપણે દ્વાદશાંગીને સૂત્ર અને અર્થથી ધારણ કરનારા હતા. તેઓ પાણીવિનાના માસીક ભકતે કરીને રાજગૃહ નગરને વિષે નિર્વાણ પામ્યાછે, તેમાંના નવ ગણધર ભગ- વંત જીવતાંજ અને સ્થવિર ઇંદ્રભૂતિ તથા સ્થવિર આર્ય સુધર્મા ભ- ગવંત સિદ્ધિપદ પામ્યા પછી નિર્વાણ પદ પામ્યા છે. આ વર્તમાન કાળમાં જે શ્રમણ નિર્ગ્રંથ વિચરે છે એઓ આર્ય સુધર્મ અણગારના અપત્ય એટલે સંતાનીઆ છે. કારણકે બાકીના ગણધરો પોત પો- તાના મરણ કાળે પોત પોતાનો ગણ સુધર્મા સ્વામીને સોંપવાથી નિરપત્ય એટલે શિષ્ય પરંપરા રહીત વ્યુચ્છિન્ન થયેલા છે.

આ સૂત્રના પ્રમાણવડે આજના સર્વ સાધુઓ સુધર્મ સ્વા- મીના વંશ વર્તિ હોવાથી તે મહાન્ પુરૂષ જૈનમતનાં નાયકછે એવું સ્પષ્ટ જણાઈ આવેછે, અને એમના કરેલા સૂત્રો વર્તમાન કાળે અ- તિ સંક્ષિપ્તતા પામી વિજયવંત બીરાજે છે. તેટલા માટે પ્રવચનાધિપ- તિ રૂપ બીરૂદ પણ ખરેખર રીતે એમનેજ ઘટમાન્ થાયછે. વળી આ બંને કારણોથી એ મહાપુરૂષના સુધર્મ એવા અભિધાનનો હેત્વર્થ સિ- દ્ધ થાયછે, એટલે એ મહાપુરૂષ જ્યારે જિન મતના નાયક અને પ્ર- વચનાધિપતિ છે ત્યારે તેઓ સુધર્મા એટલે રૂડા ધર્મ વાળા પણ છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એ રીતે આ ત્રણે વિશેષણો હેતુ હેતુ મદ્ભાવથી આપેલાછે.

આ મહાન્ પુરૂષનો વિનય ગુણ અને કોમળ તેમજ રસીક મીઠી વાણી તેમના રચિત ગ્રંથોની આદિ ભૂમિમાંજ આપણને દર્શન આપી જેમના સ્વચ્છ અને કોમળ સ્વભાવની ખાત્રી આપવા બસ છે. તેમના રચેલા સર્વે ગ્રંથોના પ્રારંભમાં કહેલુંછે કે "હે આયુષ્મન્ ! ભગવંતે આ-પ્રમાણે કહ્યુંછે અને તે મેં સાંભળ્યું છે." આ વાક્યમાં સ્વાભિમાન દૂર કરી વિનયગુણ ભરપુર એવી ગુરૂ પર્યુપાસના કેવી ગંભીર વાણીથી દર્શાવેલી છે અને તેથી તેના સમજનારના મનપર કેવી આશ્ચર્ય અસર લાગી રહેછે એ અનુભવી પુરૂષ સહેજ જાણી રહેશે, તેમજ આયુષ્મન્ એવા મીઠાશ ભરેલા આમંત્રણથી તેમની વાગ્ રચના કેવી મનોહર હશે તેની પણ ખાત્રી થશે.

માટે હે જૈનબંધુઓ ! અન્ય જંજાળ મૂકી એ મહાપુરૂષના વચનામૃતનું નિર્યુક્તિ, ભાષ્ય, ચૂર્ણિ અને ટીકારૂપ પ્રનાળિવડે પાન કરવા ઉજમાળ થાઓ! જેથી કષાયરૂપી વિષવેગે પ્રહત થયેલી તમારી ચેતના પાછીપૂર્ણ વિકાશ પામી અમંદ આનંદની લહેરોમાં મગ્ન થશે.

શ્રી સુધર્મગણધરના રચેલા આગમોની ટીપ.

સૂત્રનામ.	શ્લોકસંખ્યા.	સૂત્રનામ.	શ્લોકસંખ્યા.
૧ આચારાંગ	૨૦૦૦	૧ ઉવવાઇજી	૧૫૦૦
૨ સૂયગડાંગ	૨૦૦૦	૨ રાયપસેણી	૨૦૭૮
૩ ઠાણાંગ	૨૭૬૦	૩ જીવાભિગમ	૪૭૦૦
૪ સમવાયાંગ	૧૬૬૭	૪ જંબુદ્વિપ પન્નત્તિ	૪૧૪૬
૫ ભગવતિ	૧૫૭૬૦	૫ ચંદ્ર પન્નતિ	૨૨૦૦
૬ જ્ઞાતાજી	૬૦૦૦	૬ સૂર્ય પન્નત્તિ	૨૨૦૦

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૭ ઊપાશકદશા	૮૧૨	૭ નિર્યાવળિકા	૧૧૦૯
૮ અંતગડદશા	૮૦૯	૮ કલ્પાવતસિકા	
૯ અનુત્તરોવવાઈ	૧૯૨	૯ પુષ્પિતા	
૧૦ પ્રશ્નવ્યાકરણ	૧૨૫૦	૧૦ પુષ્પચૂલિકા	
૧૧ વિપાકસૂત્ર	૧૨૧૬	૧૧ વન્હીદશા	

૧ નિશીથ ૮૧૫ ૨ મહાનિશીથ ૪૫૦૦ ૩ મૂળાવશ્યક ૧૨૫

કુલ શ્લોક સંખ્યા ૫૮૪૧૩

(સ્તવના)

(વિનય વિક્ષીયતાંરે શ્રી જીન ધર્મ: શરણં) એ રાગ.

આજ કાળ જે વરતે આગમ, તે સુધર્મના ભાખ્યા;
અમૃત સમાનજ વાણી જેની, અર્થ અગાધજ દાખ્યા; વંદો વંદોરે
શ્રી સોહમગણ રાયા, દુરિત 'નિકંદોરે' લઈ તેની શુભ છાયા.
શ્રી સુધર્મ નામોચ્ચારણથી, દિલ આનંદિત થાયે;
નામ સમાન ગુણે શોભંતા, ગુણ ગાતાં દુખ જાય. વંદો૦
પંચમ કાળ અંધારી રાતે, કુતર્ક રાક્ષસ ગાજે;
કુમત વાદળે ગગન છરાયું, તત્વ વાત કિમ લાધે. વંદો૦ ૩
નાસ્તિક ચોર રહે નિત્ય ભમતા, સંશય શત્રુ બહોળા;
વિષય લોલુપા શાકણ રાજે, જીવ આય ત્યાં ઝોળા. વંદો૦ ૪
એવા સમયે આગમરૂપી, જળહળ દીવા કીધા;
પરમ કર્યો ઉપગાર તમે ગુરૂ, લોચન અમને દીધા. વંદો૦ ૫
જો ન હોત આ વખતે તમારા, વચન દીવડા રૂડા;
તો શા હાલ થતાજ અમારા, હોત અમે મત કૂડા. વંદો૦ ૬
એ ઉપગાર તમારો નહીં કદી, વિસરશું ગુરૂ રાયા;
કવિ રવિ કહે સ્વામિ તુજના સહુ, ગુણ જાણે કેમ ગાયા. વંદો૦ ૭

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સત્વ.

(અગડ પુત્ર ચરિત્ર)

સાંધણ પાને ૧૬ થી.

પોતાની પ્રીયાના એવા કલ્પાંતને શ્રવણ કરી ધર્મ વિપ્ર બોલ્યો— "હે પ્રીયા! તું એ મિથ્યા શોક પડયો મુકી પુત્રને કોઇપણ સ્થળે મુકી આવ." પોતાના પ્રાણપતિના આવા વચનો સાંભળી પતિવૃત ગુણે અલંકૃત ગંગા અત્યંત ખિન્ન ચિત્તથી પ્રાતઃકાળે એટલે સૂર્યોદય થયા અગાઉ નગરીની બહાર જઈ સમિપના વનને વિષે એક વૃક્ષના અધો ભાગે તે પુત્રને મુકતી હવી.

પોતાના પ્રાણથી વહાલા પુત્રને છોડી દેવાથી અત્યંત દુઃખ પ્રાપ્ત થયુંછે જેને એવી ગંગા તે પુત્રને મુકીને ત્યાં ઉભી ઉભી અત્યંત કલ્પાંત કરતી હવી. હે વત્સ! તેં એવું શું કર્મ કર્યું હશે કે અમે તારો ત્યાગ કરીએ છીએ. હે પુત્ર! આવી રીતે બાળપણામાં તને પરિહરૂંછું તેથી હું તારી માતા નહીં પણ વૈરીણી થઈ. આ નિર્જન વનને વિષે તારી કોણ સંભાળ કરશે! તું ભુખ્યો તરસ્યો ટળવળીશ! વલવલીશ! અને તારી સુકોમળ દેહ આવા જંગલમાં તત્કાળ પૂષ્પની પરે કરમાઈ જશે! તું મારી કુક્ષીએ કયાં અવતર્યો કે જેથીકરીને તારે જન્મસમયથીજ આવી પીડા આવી પડી; હા દૈવ! હું કેવી અભાગ્યણી કે આવા ભાગ્યવંત પુત્રનો મારે ત્યાગ કરવો પડેછે! આ પ્રમાણે સાશ્રુ નેત્રથી અત્યંત કલ્પાંત કરેછે, પાછી વળેછે, પુત્રની સન્મૂખ જૂએછે, વળી પાછી વળેછે પુત્રને લઈને હૃદય સાથે દાબેછે, મુખ ઉપર ચુંબન કરેછે, કોઈ રીતે મૂકી જવાને તેનું કોમળ અંતઃકરણ માન્ય કરતું નથી તોપણ છેવટે પોતાના સ્વા-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મીના હુકમને અનુસરવા માટે, જેનું હૃદય શૂન્ય થઈ ગયું છે, નેત્ર આંસુએ ભરાઈ ગયાં છે, વદનકમળ કરમાઈ ગયુંછે, ઘર તરફ જવાને પગ ચાલતા નથી એવી ગંગા પોતાના બાળકને એ અઘોર વનમાં નિરાધાર છોડી દઈ ઘર તરફ વળતી હવી.

આહા! ધિક્કાર છે તે જડમતિ બ્રાહ્મણને કે જેણે કલ્પવૃક્ષ ને કરિરવૃક્ષ તુલ્ય ગણ્યું, ચિંતામણી રત્નને કાંકરો ધાર્યો અને અમૃતની વિષ તુલ્ય ગણના કરી; મહા ભાગ્યશાળી રાજ્યલક્ષ્મીને પ્રાપ્ત કરનાર પુણ્યવંત પુત્રનું રૂડી રીતે જતન ન કરતાં વનને વિષે મૂકયો. પરંતુ કહેવત છે કે "રાંકને ઘરે રતન છાજે નહીં."

હવે જ્વારે ગંગા વનને વિષે તે બાળકને છોડી દઇ પાછી વળી કે તરતજ ત્યાં એક બકરાનું ટોળું આવ્યું. તે ટોળામાંથી એક છુટી પડેલી બકરી ત્યાં આવી. પૂર્વ ભવની માતાની જેમ તેના મુખ ઉપર નીચી વળી બિલકુલ કિળામણા નથાય તેવી રીતે પયપાન કરાવ્યું. બકરીના ટોળાનો ઉપરી ભરવાડ ફરતો ફરતો પોતાની બકરીઓને એકઠી કરવા નિમિત્તે ત્યાં આવ્યો એટલે તે બાળક તેની દ્રષ્ટીએ પડયો. સાનંદાશ્ચર્ય યુક્ત હૃદયથી તે બાળકને ગ્રહણ કરી પોતાને ઘરે લાવ્યો અને પોતાની સ્રીને કહ્યું કે તારે છોરૂની ખોટ હતી તે પૂરી પાડવા માટે કુળદેવીએ આવો રૂપવંત પુત્ર આપ્યોછે.

બંને સ્રી પુરૂષ પુત્ર સંબંધી આનંદદાયક વાતો કરતા અત્યંત ખુશી થયા. અને ભરવાડે તે પુત્રનું સારી રીતે પૂરતા પ્યારથી પાલણ પોષણ કરવા માંડયું. બકરીનું દુધ પીવાથી તે બાળકનું શરીર પણ સારૂં પુષ્ટ થયું. અને પ્રથમ અજા (બકરી) નું દુધ પીધેલું હતું તેથી ભરવાડે તેનું અજા પૂત્ર એવું નામ દીધું. અપૂર્ણ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શત્રુંજય.

સાંધણ પાને ૧૬ થી.

પ્રાતઃકાળના મંદ મંદ વાયુથી ડુંગરની ગાળીની અંદર ચાલનારા યાત્રાળુના મન અને તન વધારે વધારે પ્રફુલીત થયછે. અનેક પ્રકારના સુગંધી વૃક્ષો સાથે અથડાઇને આવતા સુરભિ વાયુથી મગજ તર થઇ જાયછે. આવી રીતે સૃષ્ટી સૌંદર્યતા જોતાં અને સ્વભાવિક સુખનો અનુભવ લેતાં સુમારે એક કલાકની અંદર હનુમાનદ્વારાએ પહોંચાય છે. આ ઠેકાણેથી ઉપર ચડવાના બે રસ્તા ફંટાય છે. ડુંગર ઉપર પણ મુખ્ય બે ટોચછે. તેમાંના ઊંચા શિખર ઉપર ચોમુખજીની ટુંકછે અને બીજા શિખર ઉપર મુલનાયકજી શ્રી રિષભ દેવજીની ટુંક વિગેરે બીજી ટુંકોછે. હનુમાનદ્વારાથી ચડતાં જમણી બાજુનો રસ્તો ચોમુખજીની ટુંક તરફ અને ડાબી બાજુનો રસ્તો મોટી ટુંક તરફ જાયછે. હાલમાં યાત્રાળુઓને બે રૂપીઆ આપી ટીકીટ લેવી પડેછે. ટીકીટ બતાવવાનું મુખ્ય સ્થળ રામપોળ છે. અને તેથી હમણા ફકત ડાબી બાજુને રસ્તેજ ચડાય છે. રામપોળ પાસે ટીકીટ બતાવીને આગળ ચાલતાં શગાળશાની પોળમાં પ્રવેશ થાયછે. અને ત્યાંથી એક પછી એક નવી નવી બાંધણીના, નવીનવી કારીગરીના તેમજ નવી નવી તરેહની માંડણીના અગણિત જીન મંદિરો દ્રષ્ટીએ પડેછે.

આ બંને ટોચ ઉપરના દેરાસરોની જુદી જુદી મુખ્ય નવ ટુંકો કહેવાય છે. અર્વાચિન સમયમાં બીજી ટુંકો પણ થયેલી છે. આ તિર્થની યાત્રા કરવાથી દરેક યાત્રાળુના દીલ અતિશય રંજીત થાયછે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અને તેઓ ઘણા શુદ્ધભાવથી યાત્રા કરીને અગણિત પુન્યનો સંચય કરેછે. જેઓને આ તિર્થના દર્શન પ્રથમજ થાયછે અર્થાત્ જેઓ પહેલવહેલાંજ આ તીર્થે આવેછે તેઓના દીલ ત્યાંની ગોઠવણ, કારીગરી જોઇને અને અગણિત દોલત ખરચીને પોતાના નામને અમર કરી ગયેલા પુન્યશાળીઓના ચરિત્રો સાંભળીને, અત્યંત સાનંદાશ્ચર્ય પામેછે.

આ તીર્થની સારસંભાળ તથા તે સંબંધી પૈસાનો વહીવટ કરવા માટે પાલીતાણા શહેરની અંદર 'શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી' એવા ગુણ નિષ્પન્ન નામની શ્રાવક કોમ તરફથી એક પેઢી સ્થાપવામાં આવીછે. એ પેઢીનું મકાન શહેરની અંદરના મૂખ્ય જિનમંદિરને લગતું છે, અને તે કારખાનાને નામે ઓળખાય છે. એ પેઢી ઘણા વર્ષથી સ્થાપિત થયેલી હોઇને ત્યાંનો વહીવટ નિર્વિઘ્નપણે ચાલ્યો આવતો હતો. તે પેઢીના મુનીમ તરીકે અગાઉ પરી. નરસંગ દીપચંદ કરીને એક રાંધણપુરનિવાસી શ્રાવક હતા. એમને કાંઈખાસ કારણસર શ્રી મુર્શિદાબાદ મોકલવાની જરૂર પડી ત્યારથી તે પેઢીના મુનીમ તરીકે શા. નથુ ધરમશી નામે એક દશાશ્રીમાળી વાણીઓ કામ કરતો હતો.

આણંદજી કલ્યાણજીના તમામ કાર્યો કરવાને માટે હિંદુસ્તાનના શ્રાવક સમુદાય તરફથી સંવત ૧૯૩૮ ની સાલમાં ચાળીશ પ્રતિનિધિઓની નીમણુક કરવામાં આવેલી છે. તેમાંથી વહીવટ કરનાર પ્રતિનિધિ તરીકે શ્રી અમદાવાદમાં આઠ શેઠીઆઓની મેનેજીંગ કમીટી નીમેલી છે. પેઢીનો વહીવટ સારી રીતે ચલાવવો અને તેના દરેક કામમાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સારી રીતે દેખરેખ રાખવી એ આ કમીટીની મૂખ્ય ફરજ છે.

મૂખ્ય પેઢી શ્રી અમદાવાદમાં રાખેલી છે, અને બીજે ઠેકાણે તેની શાખા પેઢીઓ સ્થાપેલી છે. જેમાં મૂખ્ય પાલીતાણામાં અને બીજી ભાવનગર, છાપરીઆળી, રોહીશાળા તથા ચીરોડામાં છે.

જ્યારે સદરહુ નથુ ધરમશીનો કાબુ કારખાનાની અંદર સારી રીતે જામ્યો ત્યારે તેણે દરેક શાખા પેઢીઓમાં પોતાને દરેક બાબતમાં ઉપયોગી થઈ પડે એવા માણસોને ગોઠવવાની જરૂર જાણી તે પ્રમાણે ગોઠવણ કરવા ઉપર પોતાનું સંપૂર્ણ રીતે ધ્યાન ખેંચ્યું અને મનગમતા માણસો ગોઠવ્યા.

ભાવનગરની પેઢીના મુનીમ તરીકે શ્રી ભાવનગરના સંઘની નાખુશી છતાં ફક્ત પોતાની દુરાચરણી મુરાદ પાર પડે તેજ કારણથી શા. છગન મુળજી નામે ગુમારતાને રાખ્યો. આ શખ્સે કારખાનાની નોકરીમાં રહ્યા અગાઉ બીજી નોકરી પણ આલસપણે બજાવી હોય તેવું સાંભળવામાં આવ્યું નથી. કારખાનું જે એક ધર્મ સ્થાનક છે તેની અંદર નોકરો પણ સારા, આબરૂદાર, પ્રતિષ્ઠિત કુળના, નિમકહલાલ રીતે નોકરી બજાવે તેવા, અને દુરાચરણના તો જાણે શત્રુ હોય તેવા રાખવા જોઇએ. પરંતુ જે માણસ તે દુરાચરણનો સ્નેહી હોયછે તેને, જેમ ઘુવડને સૂર્ય ગમતો નથી તેમ સારા માણસોની સંગત ગમતી નથી. તેતો અંધકારને ઇચ્છનારા ચોરી તથા યારી કરનારા પુરૂષોની માફક પોતાનાજ સ્વભાવને મળતા અને અનુસરતા માણસોને પસંદ કરેછે.

જ્યારે તે સઘળી પેઢીઓમાં પોતાના મનગમતા માણસો ગોઠવી મુકયો અને તેને પોતાની છુપી વાતો બહાર ન પડવાનો પક્કો

For Private And Personal Use Only

ભરૈયો બેઠો ત્યારે તે નથુ હરમશીએ બીજા નોકરો સાથે મળીને કેટલાએક પ્રકારનો દગો અને પ્રપંચ શરૂ કર્યો. થોડા વખતમાં સારી શ્રીમંતાઇ પ્રાપ્ત કરી લેવાની ઇચ્છાથી કારખાનાના પૈસા ઉચાપત કરવા માંડયા. એક એક રકમો બે ત્રણ વખત જુદી જુદી પેઢીઓમાં જુદી જુદી વિગતથી તેમજ એક વિગતથી પણ દાખલ કરવા માંડી અને વધારાના પૈસાઓમાંથી સીપાઇથી માંડી મુનીમ પર્યંત દરેક પેઢીના નોકરોને ખુશી રાખી પોતે સંગ્રહ કરવા માંડયો.

તેણે કેવા કેવા પ્રકારની ઉચાપત કરીછે, નામાની અંદર કેવા ગોટાળા વાળ્યાછે અને ચોપડાની અંદરથી પાના કાઢી નાખીને કેવા કપટ યુક્ત નામા દાખલ કર્યાછે, તે સર્વ વધારે તપાસની અંદર હમણા સારી રીતે પાકે પાયે સમજવામાં આવ્યું છે, પરંતુ તે આગળ ઉપર સારી રીતે સવીસ્તર જાહેર કરશું.

સારી અને માઠી ચીજની સુગંધ [illegible] વધારે વખત સુધી છાની ન રહેતાં બાહાર પડેછે તેવી રીતે [illegible] લોકોના બદચાલ અને નીમક હરામપણાની બાબતો ધીમે ધીમે બાહાર પડી અને દેશાવરમાં ફેલાવો પામી. આ બાબત ભાવનગરની અંદર વધારે ચરચા ચાલી સબબ કે તે પાલીતાણાની નજીકનું શેહેરછે અને તેની અંદર શ્રાવકની કોમનો એક મોટો જથો રહેછે. જ્યારે કે આ બાતનો પોકાર વિશેષ વૃદ્ધિ પામ્યો ત્યારે ભાવનગરવાળાએ અમદાવાદ વીગેરે શેહેરોમાં તે બાબત જાહેર કરી.

અપૂર્ણ.

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જાગૃત થાઓ! જાગૃત થાઓ!! જાગૃત થાઓ!!!

પાલીતાણાના કારખાનાની સંભાળ કરો!

મહા મહેનતે અને ઘણે પ્રયાસે આ તીર્થનું દ્રવ્ય ખવાઇ જતું અને ઉચાપત થઇ જતું અટક્યું છે; પરંતુ જેના ખાવાના દ્વારો બંધ થયા છે, જેને નોકરીથી દુર કરવામાં આવ્યા છે, જેઓ આખા હિંદુસ્તાનમાં ફજેત થયા છે અને જેના ઉપર ફોજદારી કેશના સપાટા ચાલે છે એવા જુના નિમકહરામ નોકરોનો સરદાર માજી મુનીમ નાથુ ધરમશી હજુ જંપીને બેઠો નથી. જંપીને બેસવા દેતો નથી, કારખાનાને નુકશાની થવાના કૃત્યો કરે છે, નોકરોને ઉશ્કેરે છે, સીપાઇઓને ચડાવે છે, અયોગ્ય માગણીઓ કરાવે છે, અપશબ્દો બોલાવે છે અને નવા નોકરોને કારખાનું છોડીને ભાગી જવું પડે એવા ઇલાજો કરે છે. આ સઘળા તોફાનો ઉત્પન્ન કરવામાં તેની મુખ્ય મુરાદ નવા નોકરોને કાયર કરી સ્વદેશ ગમન કરાવવાની છે જેથી પાછું મુનીમ પણું સ્વાધીનમાં આવે, પોતાનું ઘર ભરાવું ગાડું ચાલે, અને કારખા-[illegible] મળી આવે.

માટે જાગો! અને તેને પુરી [illegible] કરીને કારખાનાને [illegible] નુકશાની અટકે. [illegible] મુરાદમાં ના ઉમેદ થાય. [illegible] સુધારા [illegible] આવેલું કારખાનું પાછું [illegible] માંડશે અને આપણી શુભ ધારણાઓ [illegible] ના ઉમેદ થશું. [illegible] આવશે.

ભાવનગર તીર્થ રક્ષક કમીટી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિજ્ઞાપના.

આ ચોપાનીયું દર હિંદુ માસની પૂર્ણિમાએ શ્રી ભાવનગર જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા તરફથી બહાર પડેછે. તેનું મૂલ્ય વર્ષ ૧ ના માસ. ૧૨ નું અગાઉથી આપનાર ગ્રાહકો પાસેથી રૂ૧-૦-૦ અને વર્ષની આખરે આપનાર ગ્રાહકો પાસેથી રૂ૧-૮-૦ લેવામાં આવશે. બહાર ગામ વાળાને પોસ્ટેજના રૂ૦-૩-૦ વધારે આપવા પડશે. છુટક નકલ એકના બે આના લેવામાં આવશે.

જે સાધર્મીઓ ઉપર આ ચોપાનીયું મોકલવામાં આવેલ છે તેમણે ઉપર જણાવેલા સ્વલ્પ મૂલ્યને જાણીને ગ્રાહક થવા વિચાર રાખવો પાછું મોકલનારે ચોપાનીયા ઉપર પોતાનું નામ ન લખતા પરબીડીઆ ઉપર લખવું. નામ લખ્યા વીના મોકલવું નહી.

જે ચોપાનીઆના અથવા ન્યુસપેપરના એડીટરોની ઉપર આ ચોપાનીયું મોકલવામાં આવે તેમણે બદલામાં પોતાનું ચોપાનીયું કે ન્યુસપેપર મોકલવું. નહીં તો તે સાહેબોને ગ્રાહક તરીકે ગણવામાં આવશે.

આ ચોપાનીઆ સંબંધી કામકાજને માટે ભાવનગરે દરબારી રાજ્ય મહેલની સામે શ્રી જૈ. ધ. પ્ર. સભાની ઓફીસમાં સભાના મંત્રી અમરચંદ ઘેલાભાઈને લખવું. નોટપેડ કાગળો લેવામાં આવશે નહીં.

લી.

જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

For Private And Personal Use Only